

[Chr. Rasmussen.]

arbejdskraft. Dette bevirker, at besætningerne på disse ejendomme indskrænkes betydeligt eller helt forsvinder, hvad der så afgjort formindsker landets eksportproduktion, og for den enkelte, der af økonomisk trang er havnet i denne driftsform, betyder et eller to dårlige høstår uvægerligt økonomisk undergang.

Det er vel muligt, at en eller anden vil hævde, at det da kun kan dreje sig om de ejendomme, der har skiftet ejer i de senere år. Dette er imidlertid ikke rigtigt; det vil nemlig i adskillige tilfælde trække langt flere med sig, idet mange familieejendomme er belånt stærkt for at skaffe den nødvendige kapital til køb af ejendom til søn eller datter, søster eller broder. Der findes vel nationaløkonomer, der mener, at denne gældstiftelse giver et grundlag for opsparring, og det kan naturligvis ikke nægtes, at når afdragene er store, må privatforbruget nedsættes til det mindst mulige. Der er blot den skavank ved det, at denne opsparring i adskillige tilfælde først begynder, længe efter at pengene er kastet ud i omsætningen. Jeg skal tillade mig at nævne et bestemt eksempel herpå. En gård med ca. 40 tdr. land solgtes for en pris, der lå knap 150 000 kr. over ejendomsskyldens og besætningens værdi. Fem søskende skulle dele hele kapitalen. Den ene brugte pengene meget fornuftigt til køb af en mindre landejendom, hvorimod de fire, der havde stillet andetsteds, anvendte pengene på den måde, at de alle nymøblerede deres lejlighed, og at de tre af dem derudover fik råd til hver en dollarbil, hvilket altså vil sige, at denne store kapital, som var gået over i formue, uden at der svaredes nogen som helst skat af den, straks kastedes ud i omsætningen.

Jeg nærer ingen som helst tvivl om, at den slags ting er værre for vort lands økonomi, end når lønningerne stiger et par øre i timen. Jeg skal ikke ved denne lejlighed genopfriske skattedebatten fra forrige uge, men jeg vil gerne have lov at sige, at hvis landbruget havde kendt sin besørgelsestid, var man kommet finansministeren i forkøbet og havde forlængst indført en kapitalvindingsafgift, ikke som en skat til stat eller kommune, men til en fond, hvoraf der kunne være udlånt til en rimelig rente

til forbedring af landbrugsbygninger og til støtte til erhvervelse af jord til nye landbrug. Det er efter min opfattelse ikke muligt for landbruget i tiden fremover at dække sig under et påskud om, at det også økonomisk må være med til at støtte boligbyggeriet i byerne. Når problemet er så alvorligt, skyldes det jo netop, at man foruden til befolkningstilvæksten i selve byerne også har måttet skaffe plads til overskuddet fra landdistrikterne. Jeg er bange for, at denne udvikling vil fortsætte, hvis man ikke i tiden fremover skaber mulighed for, at langt flere end hidtil bliver i stand til at få deres egen bedrift ude i landbruget.

Jeg skal ikke hermed sværge til den form for udstykning, vi kender i øjeblikket; selvom jeg personlig har svært ved at tro på tanken om andelsbrug, har vi jo alle været ude for overraskelser af den ene og den anden art, når vi har set nye ting, så måske vi alligevel skal prøve noget i den retning; jeg tror, det må kunne lade sig gøre i henhold til gældende lov. Måske kunne man også gå en helt anden vej: når staten f. eks. erhvervede en gård, hvor der var brug for et betydeligt areal i tillægsjord, og gårdens bygninger eventuelt var ringe, var der måske en mulighed for, at man kunne forsøge at nøjes med at give husmændene lån til udvidelse af deres bygninger og så forsøge at drive marken i en slags fællesdrift.

Hvorvidt det kan lade sig gøre, tør jeg ikke udtale mig om, men jeg er ikke sikker på, at man ikke på den måde måske i nogen grad kunne udnytte de tekniske og mekaniske hjælpemidler, og i hvert fald ville de pågældende mennesker sandsynligvis opnå at få mere tid til pasning af kreaturerne. Foreløbig må kræfterne naturligvis samles om den form, vi kender i øjeblikket, og som har bestået sin prøve gennem mange år.

Hele udstykningen har også stor betydning for den fremtidige udnyttelse af arbejdskraften. Jeg tror, vi må gøre os klart, at beskæftigelsesmæssigt bliver det i tiden fremover industrien, der bliver det bærende erhverv, hvilket er ensbetydende med, at der bliver brug for flere faglærte. Det er derfor uheldigt, at landbruget fortsat beskæftiger et stort antal unge, der, når de når omkring 20 års alderen, ikke har andre muligheder end at gå over i de